

# ZGODNJA DANICA.

**Katolišk cerkven list.**

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za po leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr  
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold. za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

**Tečaj XXV.**

**V Ljubljani 22. sušca 1872.**

**Llist 12.**

## Veliki petek.

|                               |                              |
|-------------------------------|------------------------------|
| Na Golgoti —                  | Zdaj sveto stran             |
| Glej križe tri:               | Odpré pagan,                 |
| Na srednjem — večni Bog visí! | Spusti Mu zadnjo sveto kri.  |
| Mož bolečin                   | Sveti možjé                  |
| Je Božji Sin.                 | Ga položé                    |
| Za greh človeški lije kri.    | V kamniti grob, ko se mračí. |

|                             |                           |
|-----------------------------|---------------------------|
| Ko bije tri,                | Pa — tretji dan           |
| Dušo spusti,                | S častjó obdan,           |
| K očakom nagloma hiti.      | Prikaže se na vertu spet. |
| Svet stresa se,             | Po Njemu zdaj             |
| Vsih groza je,              | Odprt je raj              |
| Clo mertvih grobe spreleti. | Odrešen svet, peklá otét. |

O sveti Križ,  
Ti se blišiš,  
Ti sladko upanje deliš!  
Življenja luč,  
Nebeški ključ,  
Po celem svetu se častiš!

Ant. Námre.

## Zmaga sv. križa v XVII. in XVIII. stoletj.

„Glejte, da vas kdo ne zapelje!“  
Mat. 24, 4.

V XVII. stoletji je kerščanstvo občudovalo karmelita Frančiška Kriškega (de Cruce), kako je on velik lesen križ nesel v Sveto deželo in spet nazaj na svoj dom. Leta 1643 se je 16. marca v 57. letu svojem iz Validoleđa na Španjskem podal na pot in čez Navaro in Bajono prišel na Francosko; potem čez Savojo, Génovo, Milan, Parmo in Florenco v Rim, kamor je srečno dospél 16. septembra tistega leta; 12. aprila naslednjega leta je križ ta na svojih ramah nesoč potoval v Benetke, odkodar se je prepeljal potlej na ladiji v Aleksandrijo in čez Jopo šel v Jeruzalem.

Kadar je pri vratih Jeruzalemskih odpél; „Tebe, Bog! hvalimo“ —, korakal je v mesto, obiskal z veliko pobožnostjo vse svete kraje, ter potem na gori Kalvariji ne tistem mestu, kjer je stal križ Kristusa Gospoda, postavil svoj križ, in ondi tri ure mudil se v molitvi in globokem premišljevanji. Od ondod se je, breme svoje z nova na svoje ramena vzešši, podál k Jordanu, v Betlehem, v Nazaret, na Tabor in Karmel, vstopil na to v ladijo in v tovarštvu nekega judovskega rabina, kateri se je vidivši ga obernil k kerščanski veri, prišel v Terst, od tod v Rim, kjer je na ukaz sv. Očeta posvečen bil njegov križ. Naposled se je vernil domú.

Križ njegov je vpričo mnogega ljudstva slavno postavljen bil na altar v cerkvi karmelitovski.

Bogaboječi mož tega ni storil brez prevelikega truda in mnogih težav. Policija mu je bila vedno za petami; na Francoskem so ga več mescev deržali v ječi; Mohamedani in Judje so mu vsakoršne opovire delali na potu; celo v Rimu mu niso hotli dovoliti potovati s tim križem, ker je nenavadna reč povsod vzbujala veliko pozornost. Vradnija v Benetkah ga je dolgo zadrževala. Blizo Jeruzalema skor na mestu, kjer je kamnjan bil prvi mučenec sveti Štefan, je malo manjkalo, da ni tudi njega zadela tista osoda. Vsemu temu ukljub je kazal on vedno veselo in priljudno obličje. Kadar je v Terst peljal se nazaj, vstane na morji hud vihar, razdere jadernik, poterga jadra, potniki so v strahu že mislili, da so zgubljeni; kar postavi mož svoj križ na njegovo mesto, pade na kolena, ter prosi Boga rešenja, in — vetrovi prenehajo, nebó se zjasni, in srečno veslajo dalje. Kdo dopové njihovo radost? „O drago, tolažno in zveličansko drevo življenja, so zaklicali lahko po besedah Tomaža Kempčana, bodi blagoslovljeno nad vse rajske drevesa. Po tebi smo ovarovani smerti in ohranjeni v življenji!“

Moč Jezusovega svetega križa je skusil tudi Ferdinand II. cesar in kralj ogerski konec XVII. stoletja. L. 1690 je grof Matej Turn z mnogimi puntarji prilo-mastil na Dunaj, oblegel cesarsko poslopje, češ, Ferdinanda dam zapreti v samostan, otroke njegove pa iz-rediti v verstvu protestantovskem. Ferdinand se ni veliko mogel zanašati na katoliške mestjane, in ko je vidil, da je od ljudi celo zapuščen, vendar ni zgubil serčnosti in zaupanja do Boga. Zapuščen od svetá, zapuščen od svojih podložnikov, zapuščen od svojih prijatlov, kateri so bili sicer voljni, pa pomagati niso mogli: oberne se ponižno in zaupljivo k njemu, ki nikogar ne zapustí, kateri vanj zaupa, in vsakemu zamore pomagati. V kraljevski časti svoji pade na kolena pred kralja najvišega, po-klekne pred križ in prosi iz dna svojega serca, da bi Oče nebeški zavoljo kervi svojega edinorojenega Sina nad njim razprosterl svojo vsemogočno roko, ter ga ubranil pred divjimi sovražniki, in dal mu serčnosti in stanovitnosti, da bi iz boječnosti in obupljivosti ne dal se pregovoriti k djanjem, ktere so krivične in ktere bi potem moral obžalovati. Komaj je skončal to svojo go-rečo molitev, kar sliši iz ust križanega Jezusa te-le be-sede: „Ferdinande, non te deseram;“ t. j. Ferdinand, jaz te ne zapustim. — In kar je Bog obljubil, to se je v djanji tudi spolnilo.

Cesar je klečal še na kolenih, kadar pride neko poslanstvo s pisanjem zahtevaje, da podpiše napisane členke. Cesar prebravši pismo reče: „Nikakor tega pod-pisati ne morem.“ — Možje ti pristopijo bliže in mu

grozijo. Cesar ostane mož beseda. Pristopi eden izmed poslancev, Andrej Turatelj, surovo prime cesarja za roke vprašaje: „Hočeš li se podpisati?“ — „Ne“, je bil cesarjev odgovor. Kaj bi se bilo moglo na to zgoditi, tega ne vemo; to pa vemo, kar se je zgodilo. — Ko bi trenil, zadonijo trombe kirasirskega polka gredočega skozi vrata cesarskega poslopja. Prišel je rešitelj Dampierre. Ko bi trenil, zginejo tudi hudi protivniki in rešen je bil Ferdinand.

Iz te prigodbe že moremo sprevideti, da so v XVII. stoletju razgrajali močni in množni sovražniki svetega križa, kateri so ustavljali se spoznani resnici in prizadjali si zničiti cerkev katoliško. — Še groznejši sovražniki pa so vstali v XVIII. stoletju.

Tem se prištevajo tako imenovani filosofi ali brezbožni modrijani francoski, kateri so v svoji sovražnosti do kerščanstva neprenehoma vpili, da vseh nesreč človeškega rodú krivo je kerščanstvo, in da le kadar se stare ta jarem in človeški razum pripozna za edino božjo moč, tedaj nastopi ljudem spet zlati vek. Sprideni in brezverni narod francoski je verjel takim besedam in želel si tiste prekucije, ktera bi križ in Boga odpravila iz družbe človeške. In naj groznejši šiba Božja je bila to, da je Bog dopustil, da se je želja njih serca spolnila k njih lastnemu pogubljenju. Spolnilo se je tedaj prizadevanje lažnjivih in zapeljivih modrijancev. Služba Božja je prejenjala po vsem Francoskem, na mesto svetega križa so posadili neko ženstvo na altar ter se mu poklanjali! Cerkve so bile oskrunjene, v magazine ali kasarne vojaške premenjene, znamenje zveličanja povsod porušeno, podobe blažene Device Marije in Svetnikov odpravljene, in na njih mesto postavljene posvetne živih ali pa tudi umerlih ljudi; imena svetniške iz pratik ali koledarjev izbrisane in na njihovo mesto natisnjene imena rud, rastlin in zverin. Našli so se taki, kateri v svoji spridenosti niso mogli prenesti imena Božjega, in so od zbornice narodske tirjali, da naj se s smertjo kaznuje, kdorkoli bi nasvetoval prisego s spominom na Boga. Nato pa nastopi res grozna prekucija v vseh njih družinskih razmerah. Tedaj zgine ves strah in pah; varna ni bila več ne oseba, ne čast, ne premoženje; mine vse poštenje in vsa sramožljivost, priljudnost in pravičnost tako, da bi naj bolj divji narodi sramovali se nraov, besedi in djanj, ki so potem nastopile, in krivičnosti, ki so se godile.

Ali nasledovalo je koj grozno maščevanje Božje. Kralj francoski, žena njegova in sestra, in skor dva milijona ljudi raznega stanú in razne starosti je bilo pomorjenih. V potocih je tekla kri človeška, in silo velike nesreče so zadevale vso deželo. To je bil nasledek prevšabnega razuma, kateri se je povzdigoval nad Boga in nad Kristusa. Narod francoski je hudo pokoril prederznost in lahkomišljenost svojo.

Kmalu po francoski prekuciji je v neki bolnišnici ležal vojak, kateri je bil ves razdjan tako, da so se vsi čudili, da more še živeti. Pripeljejo mu gospoda duhovnega.

„Priatelj moj, spregovori duhoven, slišal sem, da so vaše rane zelo hude.“

Bolnik odgovori: „Častiti gospod! privzdignite malo tole odejo.“ Duhoven privzdigne, pa groze se stresne, ko vidi, da ranjeni vojak nobene roke nima.

„Častiti gospod“, pravi vojak, „kaj si pač mislite? Vi ste se stresnili o tej mali reči; odkrite pa zdaj mi vznožje.“

Odkrije in vidi, da vojak tudi nobene noge več nima.

„Oh ljubi moj“, pravi ves žalosten duhoven, „kako vas jaz milujem!“

„Nič me ne milujte, častiti oče!“ pravi na to bolnik, „jaz sem le to dobil, kar sem zaslužil, ker ravno tako

sem naredil z neko britko martro, z nekim križanim Jezusom. Bilo je tako-le: Šel sem nekda s svojimi tovarši po cesti, in poleg nje je stal križ z britko martro. Jaz sem bil takrat prederzen in brezbožen človek. Zlezem na križ, in s sabljo odsekam križanemu Jezusu roke in noge, da bridka martra pade na tla. Komaj pridemo do vojaškega ležišča, kar se prične bitev, in pri prvem spopadu sem postal tak, kakoršnega me zdaj vidite: ali Bogu bodi hvala, kateri je mojo hudobijo na tem svetu tako kaznoval, da bi milostiv mi bil v večnosti!“

Prigodba ta nam kaže nekoliko tudi grozno šibo Božjo, s katero je za svoje proti Bogu in proti svetim rečem storjene krivice obiskan bil ves narod francoski. — Blagor njim, kateri so sredi preganjanja in verskega zatiranja ostali verni, kateri so resnico Kristusove vere poterdili s svojo prelito kervijo!

V XVIII. stoletju je vstalo tudi v Aziji veliko preganjanje svetega križa, preganjanje, katerega namen je bil od Kristusove vere odtergati evropske in domače duhovne, učitelje in učence. Poganje so tedaj z obljubami in grozbami, vzlasti silovito prizadevali si častitelje svetega križa preveriti ter k poganstvu spet nakloniti. Nekdaj so dvaintrideset kristjanov svojih rojakov držali v ječi, iz ktere so bile dvoje vrata. Perve so imenovali „vrata življenja“; kdor je šel pri teh ven, je obdržal življenje in svobodo; na pragu pa je bil položen križ in sicer tako, da je vsak iti moral po obrazu Zveličarjevem. Druge pa so imenovali „vrata smerti“; kateri ni hotel poteptati križa, je šel pri teh ven, ali prijeli so ga vojaki in odpeljali v smert. Mnogo ljudstva se je sošlo gledat, ktere si bode kdo izvolil, in stermé so vidili, da jih je trideset izvolilo si vrata smerti. Pripravljeni so bili raji umreti, kot teptaje sveti križ pred svetom zatajiti svojo vero v Jezusa Kristusa. Le dva sta bila nezvesta, da sta ven šla pri prvih vratih, pa sami pogani so zaničevali potem zanikerna verolomca.

Tako se je godilo v XVIII. stoletju v Aziji. Ta prigodba se pa lepo obračati dá tudi na nas, ki živimo v sedanjem razsvetljenem veku. Tudi mi smo popotniki na svetu, in pred nami so dvoje vrata: vrata smerti in vrata življenja. Na vratih življenja je znamenje svetega križa Jezusovega in nad njim napis: „Ako hočeš vnti v življenje, spolnui zapovedi, zatajuj sam sebe in hodi za menoj“.

### Šolsko nadzorstvo.

Šolskega nadzorstva pomen je prav razločno pojasnil grof Galen v pruski gosposki zbornici. Rekel je: Ne mislite, da po strani maham, ako Vam prav naravnost povém: Jedro našega prašanja (zastran šolskega nadzorstva) je v veri na večno življenje. Kdor to taji, mora ravnosledno „omnipotentno“ (vsemogočno) vlado priterditi; kdor pa večno življenje spozná za naj imenitniši v človeškem bitji, ne more „omnipotentne države“ priznati. Gospodje! Postavim — zanesljivo po pravici — da mi vsi smo na keršanskem stališu. S tega stališa moramo spoznati, da skerb za dušno zveličanje je izročena cerkvi. Na tem je zastavljena pravica cerkve do šole, kateri starši izročujejo otroke, ne samo zato, da bi si znanje pomnožili, da bi se abecede, številstva in pisanja priučili, temuč da bi se duše teh otrók k Bogu pripeljale. Vidim pa, da ta pravica je v vladini predlogi (ki hoče šolo cerkvi iztergati) zatajena. „Podružena pogoja verskega nauka nič ne poma, ako ni vse šolsko vodstvo od cerkve duha prešinovano...“ Tacih misel mož je veliko v zbornici, z njimi je ves kerš. narod. Ker je pa Bizmark na ravno nasprotno, psevdoliberalno stran stopil, če tudi je reč s težavo dognal, je vender to očitno znamenje,

da njegova zvezda temni in se bo uternila. „Ktere koli sadice ni vsadil nebeški Oče, tista bo izrovana.“

### **Beseda o postu v resni premislit.**

„Napovedovaje sveti, naj večji post, kako hočem, preljubi, primerniši začeti, kakor z besedo sv. aposteljna, iz katerega je Kristus govoril“. Tako je začel današnji nedeljo svoje postne pridige papež Leon. Besede sv. aposteljna ste pa ravno kar slišali iz lista do Korinčanov: „Bratje! zdaj je prijeten čas, zdaj so dnevi izveličanja“. Sv. evangelij pa nam pripoveduje od Kristusa, ki ni le samo naš Učenik, ampak tudi naš izgled, da se je 40 dni in noči postil, ter potem skušnjave hudega premagal. Glejte, Kristus se je postil, tedaj se mora Kristijan tudi postiti. Kristus, nebeška svetost, se je postil in bi se grešnik ne hotel? Res, nobenega drugega dokazovanja bi ne bilo skorej za pametnega človeka potreba, in vendar — kakó grozna in bodeča je kratka beseda, za dandanašnji svet! Lahko mogoče, da so marsikomu, če le to besedico čuje, berž vsi sedanjí zanikarni izgovori in ugovori v mislih in na jeziku: „Čemu se bom neki postil, sej je to le cerkvena, človeška zapoved; Bogú ni nič za lačni želodec, da le pošteno živim; jed je jed, ena ko druga“, pristavlja mesojedec, „da le nezméren nisem“ itd. Tedaj ne bo odveč, če, ako tudi ne dolgega dokazovanja, pa saj kratek načert, da in zakaj smo se postiti dolžni, v premislit podám.

Smo se li dolžni, in zakaj smo se dolžni postiti? Zato smo se postiti dolžni: 1. ker je post Božja zapoved. O joj! — ne mara, da sem v seršenovo gnjezdo zadel! Oho, bodo rekli meseno-liberalci, ktera neki? Med desetimi je ni, več pa zapoved Božjih ni. Prijatelj! le počasi, da se ne prenašliš in te potem preveč sram ne bo. Bolj učenega ni bilo kmalo, kakor sv. Avgustin — deset dandanašnjih modrijanov mu do glave ne doseže, — in ta o postu takole govori: „Jaz to (namreč post) premišljeva iz evangelijev in apostoljskih listov, ter vsega, kar se novi zakon zove, vidim in spoznam, da je post“. Praviš: post ni Božja zapoved; mar li misliš, da je edino to zapoved, kar v 10 Božjih zapovedih izgovarjaš? Za tako neumnega in nevednega nobenega nimam. Ni li tudi zapoved Božja sv. kerst prejeti, k svetemu obhajilu hoditi, samega sebe zatajevati? In vendar ni nič v znanih 10 Božjih zapovedih od vsega tega, in še marsikaj drugega ne. Post ni Božja zapoved? — Čuj in sodi! V nekih bukvah — Konkordancije sv. pisma se zovejo — sem našel, da v sv. pismu stare zaveze vsi preroki od Mojzesa do zadnjega govorijo od posta: zdaj, da ga je Bog zapovedal; zdaj, kako da so se sveti postili, preden so kako razodenje božje prejeli; zdaj, kako so se posamezni grešniki, ali cele grešne ljudstva postili, preden jim je Bog prizanesel in usmiljenje skazal itd. — ugani kdo, kolikokrat? 51 izgovori, ter reci eno in petdesetkrat! In pri vsem tem sem še pogrešal 40dnevni post Mojzesov (Deut. 9, 9), na gori Sinaju, kjer „ni kruha jedel, ne vode pil“; tudi od 40-dnevnega posta Elija na gori Horebu ni bilo nič brati in tako sem primerjaje z drugo knjigo še kakih 7, 8 govorov od posta pogrešil, vsega pomanjkljivega pa gotovo nisem zapazil. Iz nove zaveze sem naštel 32 verstic, ktere na različnih krajih od posta govorijo. Primerjaje z drugo knjigo (Krönes hom. Realleksikon), mi je manjkalo pet različnih verstic iz pisem sv. Pavla, 1 iz lista sv. Petra, 1 iz evangelija sv. Matevža. Dalje nisem preiskaval, ker mi je bilo dovelj. Toraj glej in se čudi: 40krat govori sv. pismo nove zaveze, 60krat stare zaveze na različnih krajih od posta in potem bi post ne bil Božja zapoved!? Če ti to ni zadosti, je tvoja slepota neozdravljiva. Vsaki, kdor ima zdrave možgane in

pošteno sercé, veruje, da je post Božja zapoved. Da, — resnično je Božja zapoved, tako stara, kakor katoliška Cerkev; tako starodavna kakor judovska sinagoga; da, tako stara kot svet. „Z vsih drevés smeš jesti, s tega pa ne; če boš jedel, boš umerl“. Kaj je bilo drugega, kakor posti, zderži se tega sadú. O naj bi se bila prva dva človeka malo bolj zderževala, bi nam zdaj ne bilo dolžnost posta dokazovati!

2. Smo se dolžni postiti, ker je post cerkvena zapoved. Kaj pa še! ne mara sem zdaj pa v osje gnjezdo dregnil? Res: Kaj pa je zató, če se ne postim, ali če meso jém? Sej je le cerkvena, tedaj le človeška zapoved! Tako dandanašnji sploh modrujejo, in še celó beseda Kristusova: „Kar skozi usta gré, ne omadeža človeka, ampak kar iz sercé, iz ust pride“ (Mat. 15, 11); ali beseda sv. Pavla: „Vse mi je pripušeno jesti, pa vse...“ jim mora služiti v večje poterjenje njih poželjivih naklepov. Dragi dandanašnji modrijanje, se še spominjate latinskega reka: „Si tacuisses...“ da bi bil molčal, bi bil modrijan ostal“, tako pa si norec postal. Že res, da je jed, ena ko druga, Božja stvar; ali pa mar ne znate več naprej brati, kar sv. Pavel govori? „Če jed brata pohujša, ne bom jedel vekomaj!“

Resnična je tudi beseda Kristusova, — ali kaj pa pride iz serca zaničevalca posta ali mesojedca? Prihaja nepokoršina do Boga, zaničevanje cerkve, pohujšanje bratov. To omadežuje in to jih bo tudi pogubilo. In naj bi bil res tudi post le cerkvena zapoved, bi jo bili splovnati dolžni; ni pa le cerkvena, ampak Božja zapoved, kakor smo se ravnokar lahko prepričali. Cerkev je namestnica Kristusova na zemlji, ktere nevidni poglavar ostane Kristus „do konca sveta“; ktere voditelj, posvečevalec in razsvetljevalec je sv. Duh sam; ktera ima tedaj popolno oblast zapovedi dajati, to je, določevati, kakó in kdaj naj spolnuje, kar je sicer zapoved Božja. Ali hočem na dolgo in široko dokazovati, kaj pomenijo besede Kristusove, rečene Petru in drugim apostelnom: „Kar boš — bote na zemlji zavezali, bo tudi v nebesih zavezano... — Tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva... — Pasi moje jagnjeta in moje ovčice...? Ne bom se pri tem mudil, ker vediti mora vsaki kristijan; komur pa te besede nič ne veljajo, že takó več kristijan ni. Naj vendar le opomnim na oestro žuganje Kristusovo: Kdor vas zaničuje, zaničuje mene in nebeškega Očeta... Kdor vas ne posluša, ne posluša tudi mene, ne nebeškega Očeta... „Kdor pa Cerkve ne posluša, ga imejte za nevernika“ (Luk. 10; Mat. 18.).“ Tu ni druge izvolitve ali biti kristijan, ter Cerkev poslušati: se postiti in mesnih jedi zderžati se; ali pa Cerkev zaničevati in biti nevernik. In koliko pač jih je, kteri si to poslednje izvolijo! Dostikrat so ravno gospóski in učeni, kteri naj zanikarniši to Božjo in cerkveno zapoved očitno prelomljujejo, ter pohujšanje dajejo in — kar je naj bolj čudno — dostikrat hočejo še za dobre kristijane veljati in se, kdo vé, koliko s svojim katoličanstvom ponašajo! Po tem takem, ni čuda, da modruje za učenimi tako marsikteri neumnež in nevednež, ki bi prašan znabiti 6 resnic ne znal povedati, ter misli, kdo vé, kako imeniten in gospósk je!

Pri neki pojedini je zanikernež mesojejo zagovarjal, rekoč: „Bog nas ne bo zaverigel, če le njegove zapovedi spolnujemo.“ Resnično je to, se oglasi pošten kristijan, toda ravno tako resnično je, da nikoli noben ni Božjih zapovedi zvesto spolnoval, kteri je cerkvene zaničeval.

Toraj kristijan! bodi že v gosposki ali kmetiški suknji, vbogaj Cerkev, ter se posti in zderži, kakor ti ona v imenu Kristusovem zapoveduje; brez spolnovanja zapoved ni izveličanja. „Kdor nima Cerkve za mater, nima tudi Boga za očeta“, pravi neki učenik. Ne prištevaj si zaničevanja posta ali mesojeje v imenitnost ali

„gospodstvo“ (tako „gospod“ je tudi moj kužek, je rekel neki pošten kristijan takim zaničevalcem), ker to res ni družega, kakor brezverna poželjivost, ali pa lahko mišljena zanikernost.

Toliko tedaj za odgovor na dva tako navadnih pa tako publih ugovorov: Post ni Božja zapoved, post je le cerkvena zapoved, tedaj se že smé prelomiti. Pomni kristijan, kar sv. Ambrož od prve skušnjave Kristusove govori: „V tem je satan začel (namreč Kristusa skušati), v čemur je že enkrat premagal“ (prva človeka, ter glej, da tudi tebe ne premaga. Pomni, da je Kristus za-te z žolčem in jesihom nasitovan, in ti bi si ne mogel za Njega in za-se kake žljice jedi, ali kakega grizljeja mesa pritergati? Kaki kristijan bi pač bil! Koliko boljši od Iškariota? On je Kristusa za malo vredne srebrenike prodal, in ti — Ga še za manj vredniši košček mesa prodaš. Gotovo veš, kako ojstro se postijo staroverci, celó turki; in mi bise ne!? Res grozno sramotno. Tedaj še enkrat si zapomni: tū ne velja noben ugovor (Kdor ima pravičen vzrok, dobí lahko prilajšanja) in nobena navada. „Stara navada, če je pregrešna, je stara hudobija, ne pa pravičen izgovor“, pravi naš Veriti. Ali kristijan, ali nevernik, le v tem dvojnem imaš prosto izvolitev — in kakoršna bo ta, taka bo večnost. \*) J. J.

## Jože Marešič,

bivši duhoven na Šmarni gori.

(Spisuje Ant. Namre.)

(Dalje.)

Cerkev je zgubila v rajnem gosp. Jožefu vernega pastirja, zvestega oznanovavca svete vere, gorečega pridigarja. Sveto pismo je bilo njegova orožnica, iz ktere je jemal ojstre pšice proti pregreham in šките za čednosti. Hudobne si je v pridigah prizadeval pretresti in na pot pokore zavrniti. Pobožne je poterjeval, da bi na stermem potu proti nebesom ne omagali. V vsih njegovih govorih se je vidilo, da je solncu enak, ki ne sveti samo, ampak tudi greje. Njegovi govori so razodevali njegovo bogoslovsko učenost, pa tudi kazali gorečnost njegovega serca — vnetega za čast Božjo in za zveličanje duš.

Če mora oznanovavec Božje besede na leci oroslan biti, se mora v spovednici v jagnje spremeniti; kajti v spovednici je duhoven učenik, zdravnik in sodnik ob enem. Tu pri ozdravljevanji duš je bilo rajnemu gosp. Jožefu viditi, da je imel poglavitno vodilo, da nobeno zdravilo nič ne izdā, ako ne pride od zdravnika, ktere ga bolnik ljubi; zakaj ojstro ternje v bule in rane bosti bolečine le še huje dela. Z grešnikom, pravi sv. Ignacij, mu gre ravnati, kakor ljubeznjivi materi z bolnim otrokom. Rajni se je ravnal na leci po besedah sv. Pavla, ktere je pisal svojemu učencu Timoteju: „Zarotim te pred Bogom in Jezusom Kristusom! oznanuj besedo, ne jenjaj, bodi si prilično ali neprilično,“ — v spovednici pa po besedi: „prosi!“ — in po besedi: „prilično“. — Rajni je znal ranjene serca z milo krotkostjo maziliti. Vsacega spovedenca je poterpežljivo poslušal, in potem, ko je bil ves strup izmetan, je zlegu pripravno zdravilo pokladal na rane. Zatoraj so verni kaj radi k njemu k spovedi hodili, posebno pa romarji, ki so na

Šmarno goro hodili. Število vsih od njega v 12 letih na Šmarni gori spovedanih je le Večnemu znano. In vendar je bil spovednice vselej vesel. —

Te lepe darove je rajni dobival od zgoraj. Slabe so namreč človeške moči, ako bi jih naj vikši moč Božja ne podpirala. Kolikor teže so dela, in kolikor večje je terpljenje, toliko večje je treba moči. Kje pa je dušnemu pastirju te pomoči iskati, da pri tolikih delih ne omaga in pod butaro svojega terpljenja ne obleži? Iskati in najti mu je je tam, kjer je je iskal in jo našel njegov mojster in učenik, Jezus Kristus, namreč v molitvi. Zato je bil rajni gosp. Jožef tudi mož molitve, ne le zato, da bi v molitvi tolažbo in serčnost dobival, po besedah sv. Jakopa: „Je kdo žalosten izmed vas, naj moli“. Ako je videl, da mu njegov trud le malo, ali celo nič sadu ne prinaša; vidil, da z rešetom vodo zajema, in jo v sod nosi, ki je brez dna; vidil, da z ubogim Sisifom težek kamen verh visoke gore valí, in ko ga do verha privali, se mu zopet nazaj v dolino sproži: tu je povzdigoval, kakor David pravi, svoje oči proti goram, od kod mu bo prišla pomoč. Molitev je dajala rajnemu prave besede na jezik in vspeh njegovemu trudu, iz molitve mu je rosil nebeški blagoslov na vse njegove dela.

Presveti skrivnosti terpljenja in pa presv. Rešnjega Telesa ste ena drugi neizrečeno podobni. Ker se je namreč v kervavi daritvi na Križu ravno tisti Božji Sin daroval, ki se v nekervavi daritvi vsaki dan na altariju daruje, ima sv. Cerkev prav, ki v navadni molitvi spričuje, da nam je Kristus naš Gospod pod prečudnim Zakramentom spomin svojega Terpljenja zapustil.

Svojo živo vero v skrivnosti Jezusovega terpljenja, in svojo gorečo željo za čiščenje te presvete Skrivnosti je rajni gosp. Jožef očitno s tem kazal, da je župnika Vodiškega, vis. čast. gosp. Tomaža Kajdiža, koj, ko so Vodiško faro nastopili, prosil, da bi novi križev pot na Šmarni gori oskerbeli. In res je dobila Šmarnogorska cerkev že lansko leto iz Dunaja prelép Križev pot, oskerbljen posebno s prizadevo visokovrednega in v Šmarnogorsko cerkev vsega zaljubljenega stolnega dekana ljubljanskega, gospoda Jožefa Župana. Ravno tako je serce rajnega gorelo do skrivnosti vsih skrivnost Božjih, do presv. Reš. Telesa. In kako bi ne? Do une skrivnosti je rajni imel živo vero, od té pa še posebno sladek okus in skušnjo. Nevesta v visokosti je imela noč in dan, zjutraj in zvečer vsa s tem opraviti, da je iskala Njega, ktere ga je njena duša ljubila. Taka veliko skerbna duša, ki je Ljubega nebeškega ljubila, je bil rajni služabnik Božji. Pogostokrat je obiskoval Gospoda v tabernakeljnu, in mnogokrat sem nad njim zapazoval, da se je med molitvo angeljskega čiščenja vselej proti cerkvi obračal, in svoje zdihljeje svojemu Ljubljenemu proti tabernakeljnu pošiljal. —

Zastonj kdo Sina išče brez Matere, zastonj Jezusa brez Marije. Tisti trije Modri iz Jutrovega so Kristusa Gospoda iskali, in glej! zvezda, ktero so vidili na Jutrovem, je pred njimi šla, dokler ni prišla, in zgorej obstala, kjer je bilo Dete. Ne nad Detetom, ampak zgoraj, kjer je Dete bilo, je zvezda obstala. Kje pa je bilo Božje Dete? Odgovorim, bilo je v naročji Materinem. Zvezda stoji nad zvezdo, kajti Marija se „Morska zvezda“ imenuje, da bi s svojimi žarki pokazala, da tisti bo prišel k Božjemu Sinu, kateri bo Mater našel. Iz tega vzroka so od nekdanj vse bogoljubne duše Marijo priserčno ljubile, ker so dobro vedile, da se Božje milosti ne morejo dobiti, razun po Mariji. Če je Kristus Gospod morje, je Marija vodotok, po katerem milosti na zemljo tečejo. — Kaj hočem reči v tem oziru od rajnega gosp. Jožefa? Imam v rokah v njegovem rokopisu nekaj pridig o Šmarinih praznikih. Iz vsih diha neizrečena ljubezen do Marije, in želja, naj bi vsi ljudje

\*) Po navodu iz „Betrachtungsbuch für Priester von Adjutus“ predelano in pomnoženo. Premišljevanja so izdelane po laškem A. Antona Scotti-a nadškofa Tesaloniskega. Za predmet imajo celi teden razne stavke nedelj. evangelija. V petek je večkrat premišljevanje presv. Jezusovega Serca, v saboto navadno od Matere Božje. Premišljevanja so namenjene duhovnikom, vse se nanaša na njihove dolžnosti in opravila; vendar se dajo dostikrat prav lahko in primerno tudi za ljudske govore predelati. Naj bo knjižica vsim duhovnom živo priporočena.

Marijo častili, slavili, in po Nji pri Bogu pomoči iskali. Kakor se iz palca velikan spozná, tako zamoreš iz pridig rajnega njegovo ljubezen do Marije meriti. — I kaj? Sej je rajni že kot deček v Karlovški frančiškanski cerkvi pred Marijinim altarjem molil: „O preblažena Mati Božja, ko sem od doma šel, mislil sem: kdo bo moja krušna mati? Kje bo moja in Božja Mati? Glej, danes sem našel obedvé“. Ko mu je bil leta 1860 začasni počitek dovoljen, je svojemu nekdanjemu župniku, g. Valentinu Bergantu blagega spomina, željo razodel, da bi naj rajši šel na Šmarno goro, kjer je bila ravno izpraznjena služba ondašnjega romarskega duhovna. Želja se mu je spolnila. Celih 12 lét je preživel pri Materi Božji na Šmarni gori. Po smerti občespoštovanega starčka in zlatomašnika, gosp. Primoža Snoja, ki so pri romarski cerkvi svete Lucije na Skaručini Skaruško sosesko do smerti oskerbovali, so ga duhovni tovarši nagovarjali, naj bi Šmarno goro zapustil in na Skaručino prišel, je rekel: Oh, pustite me vendar na Šmarni gori, dokler je Božja volja, naj pri Mariji počivam; sej veste, da mati je otroku — vse. — (Konec nasl.)

### **Iskrice,**

pomožne k lepi odgoji in poboljšanju mladenčev in mož na priobčeno prošnjo „Zgodnje Danice“ v listu 39. pretekl. leta.

(Konec. \*)

3) Ker je z nedeljsko ali ponavljajno šolo iz mnogih vzrokov marsikje velika težava, je pa dobro in mladini k velikemu pridu, kakor je v nekterih krajih navada, da mladenči (in ravno tako dekleta), pred spolnjenim 16. ali 18. letom k velikonočnemu spraševanju ne gredo z drugimi odraslenimi, ampak pred začetkom velikonočne spovedi kakih 6 ali 8 tednov po enkrat, dvakrat ali trikrat na teden (kolikor se izpeljati more in okolišine dopuščajo) posebej k nauku hodijo. Tudi v tem času se lahko veliko stori, ponovi in popravi, hudo odvrtačuje, dobro pa oživlja in vterjuje.

4. Velika napaka je, da možaki in odraseni mladenči ob nedeljah in praznikih popoldanski keršanski nauk sploh vse preveč zanemarjajo in le bolj ženskam in otrokom prepuščajo, kakor bi ga oni ne potrebovali. Ta nemarnost je kriva velike nevednosti pri moških; iz te nevednosti pa izvira veliko hudega, pomanjkanje vere in spačeno življenje; ker mnogi še spoznanja grehov nimajo in se še prav spovedovati ne znajo. Zato je velika in živa potreba, vse si prizadajati, da bi možé in mladenče k pridnemu obiskovanju in poslušanju keršanskega nauka pridobili in pripravili; ker se ravno v keršanskem nauku vse resnice in zapovedi sv. vere po versti razkladaajo, in ker je ravno sedanjí čas posebno vterjenje v veri čez vse drugo potrebno.

5. Kako potrebne in k kolikemu pridu za možé in odrasene mladenče so sedanjí čas katoliško polit. društva, je bilo v „Zg. Danici“ preteklega leta že večkrat obilno dokazano in živo priporočeno. Veliko je brezvernih ljudi, kateri kot satanovi najemniki z besedo in pisanjem hujskajo zoper vero, ter katoliško cerkev in njeno duhovščino neprenehoma napadajo in zasramujejo, ter išejo tudi ubogo ljudstvo premotiti, ob zaupanju do duhovnov in s tem ob vero in večni blagor pripraviti. Take zmote, s kterimi se ljudstvo slepi in bēga, bi se narložje pri taci shodih v domačih pogovorih razjasnovale in temeljito zavračevale. Gotovo bi se s tem med možmi in mladenči verska zavést mnogo oživila in vterdila, da bi se na poti resnice in zveličanja

ohranili. Ali ni torej po pravici želeti, da bi se take društva zlasti po večih farah vpeljale in dobro vstano-vile? Ali je prav, če bomo spali, da bo sovražnik ložeje ljuliko zasejal? — Če pa kje zdaj še ne kaže, da bi se tako društvo osnovalo, naj bi pa duhovni pastir po opravljeni popoldanski službi Božji ali kak drug priložni čas možém in mladenčém včasih domá posebej po okolišinah in potrebah sedanjega časa kaj primernega bral in razjasnil, da bi se ne motili, ko med seboj tu in tam dostikrat kaj nasprotnega ali napčnega slišijo. Tudi to bi jim bilo v prid v marsikteri zadevi.

6. Kjerkoli se sv. misijon obhaja, se tudi stanovske družbe za možé in mladenče, za žene in dekleta vpeljujejo. Take družbe poštenja so gotovo tudi možém in mladenčém prav pomožne v njih poboljšanje in k stanovitosti v dobrem, ako se le v dosego lepega namena prav vodijo in vredejujejo. Posebno je dobro, da se v zadobljenje odpustkov za vsak stan odločeni praznik prav slovesno in s primernim ogovorom obhaja, in za spovedovanje še kak ptuj duhoven ali redovnik povabi. Meni se zdi, da nič lepšega in ginljivšega ni, kakor ob nenavadnem, nezapovedanem času veliko mož in mladenčev viditi pri mizi Gospodovi. Tako sv. misijon s prav vredovanimi stanovskimi družbami ne more brez prida ostati — tudi za možé in mladenče. Zatorej „vse poskusite; kar je do-brega, ohranite!“ — A. P.

### **Pervi kozlovski rog.**

Eden naj novejših romanov začenja prav lepo, dela celo z Bogom, z usmiljenjem do priprostih delavcev, in mislil sem že: to bo eden pametnih, brezstrastnih, celo podučljivih romanov, in nikakor ne to, kar se je pod takim napisom bati. Berem, berem, — pa precej, že proti koncu prvega „kapitelna“ se je pokazal prvi „kozlovski rog“.

Lagati se je namreč začel pisatelj, da je neki jezuit bobnal svojemu učencu, sinu bogatega plemenitnika, kako je Bog — Bog maševanja, ki hoče, da naj se vsak drugač misleči (to je, druge vere) z mečem in ognjem pokončá. Dalje popisuje „roman“, da je pater rejencu pravil, kako da je ljudstvo prosta, hudodelna derhal, ki se ne more zadosti terdo na ujdí deržati.

Kdor je le enkrat slišal oo. jezuita pridigati, kdor je kterikrat na njih misijonih bil, kdor vé, da se jezuiti ravno s priprostimi, z delavci, z revnimi naj bolj pečajo; taki bode precej spoznal nesramnost ostudnega „romanskega pisatja“, — spoznal bo, da jezuiti, kakor sicer duhovni, so ravno nasprotno tega, za kar jih gerdi rudečkarji zaznamujejo.

### **Ogled po Slovenskem in dopisi.**

Iz Ljubljane. O družbi Božjega groba. Letni doneski udov družbe Božjega groba v Jeruzalemu znašajo za l. 1871 101 gl. 73 kr., kateri so se oddali z drugimi prejetimi darovi v denarju in eno obligacijo v Kolin. Z nekterimi posebnimi darili je bilo napravljenih 6 mašnih srajc (albe) v veljavi 64 gld. za kapelo božjega groba v Jeruzalemu, katero so č. g. Primož Peterlin, ki ravno romajo v Jeruzalem, radovoljno seboj vzeli, ter jih bodo tam oddali. Bog plačaj stoterno vsim dobrotnikom Božjega groba in daj, da tudi za naprej dobrotljive serca ne opešajo in ne pozabijo dragocenih s kervjo našega Zveličarja pokropljenih svetiš in mnogih v stiskah bivajočih kristjanov na Jutrovem, temuč da podpirajo tudi nadalje koristno družbo Božjega groba.

Karol Lahajner.

\*) Glej Zg. Dan. 6. list. Po nepriliki dokonč. zakasnjeno. Vr.

**Katoliške mladenške družbe.** Po Laškem se močno razširja družba „katoliških mladenčev“ (Gioventù cattolica italiana); v kratkem je pet novih vstalo in v Milanu, v Folinji in Neapelnu se napravljajo. Med vsimi italijanskimi društvi se nobeno tako ne razširja, kakor „Gioventù cattolica.“ Narod je začel čutiti, kam ga mavtarji dervijo in se zbduje. Po tem takem „Italija še ni zgubljena.“ — Kako potrebne bi bile tudi pri slovenskih dobroserčnih mladenčih katoliške družbe! Kakor tudi verni in dobri pridejo mladenči od staršev, se jih vender na tujem veliko spači in zgubi — ne le za vero, ampak tudi za narod. Sej sploh človek ni v nobenem oziru zanesljiv, kadar je vero zaverigel, zakaj kdor se je tako deleč zgubil, da mu za njegovo lastno večno prihodnjost več ni mar, kdo mu bo verjel, da bode v zgolj časnih rečeh stanovit? Tedaj na dan z mladenško katoliško družbo tudi po slovenskih deželah, kakor jo n. pr. že imajo nemški mladenči in celo tudi svoj časnik „Der Bund“ na Dunaju. Ne pustite té misli zaspati, temuč naj se oglasi, kdor vé kaj dobrega svetovati, da se misel hitro vresniči. Gotovo je, da naša katoliška mladenška družba ne bo med zadnjimi, samo da beli dan zagleda.

Po Laškem s katoliškimi društvi raste tudi število katoliških časnikov. Se dem novih časnikov ima v kratkem na dan priti. To je dosti očitno, kako silovito katoličane budi stiskajoči jarem novih nejevernikov k vstajenju iz spanja in k čversti delavnosti, da se reši nesrečna domovina.

## Vprašanje

*do predsedništva katol. polit. društva v Ljubljani:*

Ali se smé vladni komisar pri shodih političnih v debate vtikati in smé on govoriti in poprejšne govore kritizirati ali zavračati?

Odgovor: Pri političnih shodih ima vradni komisar le to zavračati, kar je zoper postavo; ima pravico tirjati, da se mu po § 18. društv. prava odloči primeren sedež, da se mu pové, ako tirja, kdo je govornik, in da se v razpravah in sklepih zapisnik napravi; nima pa nobene pravice se v debato vtikati, poprejšnih govorov in nasvetov prereševati in jih otumpiti.

*Predsednik.*

Češki deželni zbor je razrešen in razpisane so spet nove volitve. „Čech“ pravi, da na kaci 5—7 glasovih v velikem posestvu bo zastavljeno, ali zmaga cerkvena in narodna korist, ali pa nasprotna stran. Terdno se zanaša na zmago in pa da se bodo še spolnile besede cesarjeve, kakor je obljubil 12. sušca 1871 rekši: „Priznavamo radi pravice tega kraljestva in smo pripravljeni poterditi jih s prisego pri kronovanji.“ — Misli se, da na zmagi ali padcu Čehov je zastavljeno, če bode tudi kranjski zbor ostal, ali pa bode razrešen, ker ako Čehi zmagajo, mora ministerstvo pasti. Mi o tej priliki le opomnimo, da narodne pravice so v zvezi sploh s pravično rečjo in posebej s pravicami sv. Cerkve. Ako se poteptana velika pravična zadeva sv. Cerkve ne vzdigne, nikar ne mislite, da bode v družih zadevah pravica zmagoslavje obhajala. To smo opomnili zato, ker mnogi, če tudi katoličani, bi se bilike ne premaknili za katoliško reč, le narodnost — to jim je vse. — Celo eden ameriškanskih listov se peča za avstrijsko osodo v njenem sedanjem stanju. Vpraša: „Kaj se bo zdaj zgodilo? Kako bodo zadrževali zavidne narode, iz katerih obstaja avstrijska država, da bi se med seboj ne napadali, ker so raztergali vez, ktera jih je tako srečno imela vezati? Veste, ktero vez misli list? Menda ni treba še praviti, da to so cerkvene načela, ki velevajo dati in pustiti tudi narodom njihove pravice.“

## Razgled po sretnu.

Na Ogerskem se je jelo v prid katoličanstva gibati. V gosposki zbornici so se slišali čversti govori zoper „Placet“, ki je prava ironija ob času križem-svet bahane svobode. Kaj tacega v taki podobi še Lahi nimajo.

**Tirolsko.** V velikem shodu katoliških družb 6. sušca je bilo sklenjeno: 4. apr. po vsih cerkvah napraviti slovesno Božjo službo s pridigo za sv. Očeta; večkrat med letom opravljati devetnice, splošne obhajila itd. in vsak teden v vsaki duhovniji po eno sv. mašo za papeža jetnika.

V Pragi je bil od 12. do 15. sušca škofovski posvet zaradi zboljšanja duhovske plače. Pričujoči so bili: Kardinal praški vikši škof Švarcenberg, olomovski vikši škof s svojim kanclerjem kan. Heidenreichom, škof bernski, budjeveški, posvečeni škof praški, kraljograški general-vikar in kap. dekan Rais, pa litomerski kanonik Rehak.

V Pragi se neprenehoma opravlja zverstoma po cerkvah 40urna pobožnost pred sv. R. Telesom.

Duhovni poduki ali konferencije edino za gospode se bodo veliki teden od 25. do 31. sušca opravljali v Pragi, kakor tudi že poprejšne leta, v cerkvi sv. Klemenca v češkem, v gimnazijalni kapeli pa v nemškem jeziku.

Nasledke, ako na Češkem „verfassungstreuerji“ zmagajo, je „Vaterland“ pojasnil. Vstanovili bodo neposrednje volitve za državni zbor, v katerem bo gospodoval germanizem in centralizem, in ker se toraj slovanskim narodnostim njih naravne in zgodovinske pravice ne bodo privolile, bode razpor in nezadovoljnost med narodi zmiraj večji. Liberalstvo ter upor zoper Cerkev in njene pravice bo zmiraj huji, rudečkarstvo zmiraj močnejši, in še le ko bo vse prepozno, bodo tudi bogati posestniki in plemenitaši spoznali, da niso prav delali. Ob kratkem reči: Avstrija bode šla po poti za Italijo in v nasprotji zoper Cerkev za Bizmarkom, ako češko plemstvo dopusti, da se deželi večina zgubi v volitvah mesca aprila.

Iz Poznanjskega se piše v „Genevski Korrespondent“, kako nespodobno se prileže kanclerju nemške države, da je v svojih poslednjih dveh govorih v izpeljevanjih zoper katoličane zaničljivo rabil besede: papeževa nezmotljivost, non possumus, in celo čez zakrament sv. pokore nepristojno zinil. V kacem umazanem rudečkarškem listu bi se takemu govorjenju ne bilo čuditi, v ustih kacega ministra pa kaže to, kam so se pogreznile vlade in pa občinstvo. Mož, ki je tako velike reči dognal, se k tako malopridnim pomočkom zaganja!

„Bizmarkarije.“ „Germanija“ pripoveduje djanja iz Poznanskega, da bi bilo misliti, tam vlada kaki „grossmogul“ in ne širokoustna nemška svoboda. V Opel-u so katoličanom zalušili njih kazino, v Krapicu katoliški misijon prepovedali, pri bivšem gimnaz. učniku in zdaj vredniku katol. lista so po stanovanji prešefnjavali in vse papirje zapečatili. Omenjeni list pristavlja: „Znotranje „ultramontanske“ hiše ni več varno, kakor je viditi. Vsaki katoličan v nekoliko posebnšem stanu mora vedno pripravljen biti na policijsko obiskanje...“ Poprej še so si bili izmislili, da je nekdo Bizmarka napadel, in bili bi radi, da je ta „nihče“ ultramontanec in Poljak; zapečatili so pri poštem kanoniku celo reč nedolžnih papirjev in delali so taki hrup, da se jim zdaj vsi časniki smejaajo, sami pa tudi blezo v svoji nesramožljivosti, ker so s takimi komedijami zmago postavi o šolskem nadzorstvu podpirali.

**Badensko.** Veliki vojvoda badenski je bil 18. t. m. na svojem popotvanji na Laško pri papežu. Med tem pa badenska zbornica ostudno rogovili zoper pravice katoliške Cerkve; ravno 15. t. m. je sprejela predloge

zoper očitno učenje udov cerkvenih redov, pa zoper misijone redovnikov, in veliki vojvod, ki je zdaj papežu poklon delal, kdo vé, če ne bode domu pridši, poterdil Cerkev morivnih postav, zoper ktere je, 10. sušca vse katolisko prebivalstvo protestiralo v velikem ljuškem shodu?

Iz Carigrada pišejo, da je na Libanu vstal hud vriš, da so vender domačini s turškimi gosposkami hudo delali.

Veliko pruskih vohunov, kakor pišejo, leta po okrajinah „Aube“ Haute Marne“ in „Côte d'Or“ in v vsaki vasi oprašujejo po številu prebivavcev, deželnih proizvodih, prihodkih itd. — Rusija menda na to tiši v Berlinu, da naj Nemci zapusté okrajine, ktere še obsedajo.

Španska zmešnjava, kakor se bojé, se bo s kervjó rešila. Kralj Amadej neki vedno ponavlja v laškem jeziku besede: „Nikomur se ne morem zaupati.“ (Non mi posso fidare a nessuno.)

Francosko. Prošnje katoličanov do državnega zbora za pravice sv. Očeta in zoper novo psevd-Italijo imajo že čez 250.000 podpisov. Francoski časniki (najberže mavtarski) se bojé punta, ako bi narodni zbor privolil v prošnje katoličanov; „Gazette de Paris“ pa jih tolaži, da zveza s papežem je veliko več vredna kakor pa zveza z laškim kraljem. — Celo mogočna Rusija je spoznala, da brez prijaznosti s papežem se politika noče prav sukati.

Rimsko in Laško. V Rimu je med drugimi „darovi“ laško ministerstvo „osrečilo“ prebivalce tudi s protestanškim predikantom Sciarelli-em. Ta gospod je tako učen, kakor je bil ljubljanski Tagblatt pred nekterimi meseci; terdil je tudi on, da sv. Peter nikoli ni bil v Rimu in je klical rimske duhovne, da naj nasprotno dokažejo. Klic je bil v časniku „Capitale“; precej naslednji dan pride šest rimskih duhovnov na protestanško konferencijo ter se hočejo podati v obravnavo in pogovor. Sciarelli pravi, to bi bilo nedostojno, da bi se jih šest borilo zoper enega. Katoličani ponudijo, da bode en sam izmed njih govoril; toda Sciarelli je na tesnem, jeclja, se umakne; ali v nezmerni zadregi reče, da hoče obravnavo sprejeti kaki naslednji dan.

Prišlo je naslednjič res do očitnega razgovora vpričo mnogih poslušavcev, ki se je veršil 10. in 11. svečana v dvoru „Sabini.“ Bili so pričujoči: dva katoliška in dva protestanška predsednika in pa govorniki. Sciarelli, ki se je poprej tako ustil, je z molkljim glasom bral, kar je bil iz protestanških knjižur in bukev prepisal. Noben glas pohvale se ni bil slišal po prebranji, kar nasprotniki sami pišejo, akoravno je bilo poslušavstvo protestanško in katoliško v pričo. Overgel ga je katoliški duhoven Fabiani tako tehtno in jasno, da se mu je glasna pohvala naznanovala. Govorilo jih je še več od obeh strani, toda celo iz naznanil nasprotnikov, ako se pazljivo berejo, se vidi, da so nasprotniki oparjeno, akoravno po fantalinsko vpili: „Sem te, sem te!“ —

„Goriziano“ piše, da tudi eden oo. jezuitov v cerkvi „al Gesù“ je tri perve postne nedelje govoril o prihodu sv. Petra v Rim. Cerkev je bila vselej vsa napolnjena, vmes so bili mnogi protestantje in tudi odpadniki Gavazzi, Hiacint, Sciarelli, Ribetti in drugi. Velik hrup so delali novi farizeji precej po prvi pridigi, toda morali so umolkniti, ker govori so se dajali precej v natis in nasprotniki niso mogli svojih ovračanj na laži opirati, kakor so navajeni. Po teh govorih se je pričela tridnevna grobu sv. Petra, kteremu bi hinavci radi utajili, da je kdaj bil v Rimu. Protestantje so se v perste grizli, zakaj veliko jih je v Rimu iz Angleškega in Nemškega, in ko bi bilo kdaj mogoče, bi zdaj Rim poluteranili in „pokatercali“.

Kolikor bolj pa se odpadništvo in krivoverstvo šopiri, toliko bolj se pravoverniki skazujejo z dobrimi deli.

Princesinja Salviati je vstanovila sprejmiše za vse bolne dečke in otročiče pod oskerbništvom usmiljenih sester. — Vsako nedeljo gre na tisuče Rimljanov k sv. Očetu, ki se povračajo, potolaženi z besedami sv. Očeta, ktere so polne ljubezni in zaupanja. „Buzzuri“, sovražljivi tujci v Rimu, se medlé od žolca in jezikajo, da jezuiti vodijo ljudstvo v Vatikan, kterih bi móglo stokrat več biti, da bi vse to delali, kar se godi. Vlada je v svoji stiski kaj dobra klerikalcem, ali prepozno je.

Kdo si vé, kaj svet prav za prav hoče z Rimom, ker vse zdaj v Rim hiti? Princ Napoleon, princ pruski, pruski grof Moltke, danski kralj, angleški kraljevič, amerikske veljavnosti in kdo vé, kaj še vse je v Rimu in na Laškem? — Nekteri govore o zvezi Italije s Prusijo, ali celo o tem, da bi Napoleone zopet na prestol spravili ter bi se potem v edinosti onigavilo zoper Ruso, kteri je tako močan — že celo v edinosti z Ameriko! Drugi glas zopet je, da je prišel čas, naj se Rusu poverne za njegovo politisko obnašanje v poslednjih vojskah, ter ima zdaj ob jugu plačila iskati, da zato gre pruski princ v Egipt, da bi tudi ondodni namestni kralj se nagnil k nagajanju zoper Visoko porto. Če je kaj resnice v teh kremljarijah, se ne vé, toliko je gotovo, da gospoduje bolj samopridnost in „uzmikoslavstvo“, kakor pa pravica, in pa da se uzmikoviči bojé eden drugega, posebno pa neke skrivne nepremagljive moči, ki vedó, da se bode gotovo zmaševala nad njih pregrehami in potuhnjenimi hudobijami.

V Rimu se nabirajo tudi garibaldovski novaki in se pošiljajo na Španjsko. Če zapušnemu Amadeju v pomoč, to se bo vidilo.

V Kvirinalu se bolezni množijo in „buzzuri“ se zmakatajo, kadar jim klerikalci pravijo, da je v Kvirinal prišla roka Božja. Ako bi kdo želel laškega kralja viditi, treba bi ga bilo iti iskat v gojzde, ali v gostilno, ali na ples. Kralj kraljuje, pa ne vlada.

Kako togotno laški voglarji ali karbonarji vero zatirajo in z vso močjo narod v divjaštvo silijo, kaže tudi njih rogovilstvo v Bolonji. Usmiljene sestre so imele šole za uboge deklice, — francoske dominikanarice odrejaše za hčere višjih stanov, — hčere Jezusovega Serca cvetoč vstav, ki ga je obiskovalo 80 mladih gospá, in drugo šolo za 150 ubozih deklic brez vsake plače: vse te lepe in dobrotne naprave je laška vlada prepovedala, ukazala zapreti in otroke razgnati. Tako se je zgodilo še več ženskim šolam, kakor piše „Genf. Korresp.“ Da vzrok ni noben drugi, razun ker brezbožni mavtarji sovražijo sv. vero, tega nihče tajiti ne more. Zato se pa tudi pregrehe tako množijo, da je že zdaj na Laškem živ pekel. Apelska sodnija v Bolonji je imela l. 1840 obsoditi 4819 zatoženih, l. 1871 pa že 3094. — Take dogodbe so dobre v premislik tudi hinavskemu Tagblattu, ki je ravno undan na sv. vero valil pregrehe.

Macinovanje — njegova „apoteozija“ — se je veršilo preteklo nedeljo in vse te dni v Rimu in v Genovi in po vsem karbonarskem Laškem. V Genovi so mu truplo mazilili, v Rimu so njegovo podobo v obhodu spremili na Kapitol. „U. Italiana“ je govorila o njegovi „sveti duši“ in popisovala je smert „pravičnega.“ „U. catt.“ pa pravi: „Lanza, Sella in Visconti-Venosta in njih pajdaši, ki nočejo vere papeževe, se morajo danes priporočati vojakom, da naj jih branijo zoper vero Macinovo.“

Macinova zadnja beseda, pravi „U. Italiana“, je bilo neko ... ime. Kdo si vé, kakošno ime? Gotovo ne ime: „Viktor Emanuel“, ne „Italija“, ne „republika“ ali kaj takega; zakaj tacih imen bi karbonarski list ne bil zamolčal, še bahal bi se bil z njimi. Kaj, ko bi bilo kako klicanje po Voltérovo?... Bil je Macini v Pizi od novembra mesca 1872 pod tujim imenom, da bi se

bil kaj v zdravji vterdil, ter je vedno bral, pisal in tabak pil, pa nikogar ni k sebi pustil. V svečanu je zbolel na pljučih. — Na zadnje, pravi eden listov, je poklical zdravnika, stegnil proti njemu roko, delal kakor bi hotel spregovoriti, nazaj čunil — bil je mertev. Tako je zopet v večnost šel eden papeževih nasprotnikov, sedemdesetletni Macini, rojen v Genovi l. 1805. Šel je pred Sodnika, kateri je zapovedal: „Išite Božjega kraljestva in pravice;“ — ne pa: „Išite z ropom republike in edine Italije.“ Laški karbonarji zdaj kadilo žgejo, da se kadí po vsem Laškem; malokdo pa blezo praša: Kje je zdaj Macinova duša?

Naj bi pomnili marsikteri mladenči, da Macini s prelepimi zmožnostmi je bil spačen na vseučilišu, ker takrat se je bil v skrivne društva zapletel. Potikal se je 40 lét po tujem, kakor rogovilež, brez miru in pokoja. Društvo njegovo „Mlada Italija“ je imelo namen razdreti vse prestole na Laškem in vstanoviti edino italijansko državo v podobi republikanski.

„Unità catt.“ pravi: Od l. 1833 do 10. sušca 1872 vedne zakletje — to je njegovo življenje ob kratkem. Macinu pa pričujoča Italija ni bila všeč. Ni bila to njegova Italija, tista velika, veličastna in srečna Italija, o kateri je on sanjal. To ni Italija ljuška. To je Italija, včeraj Napoleonova, danes Bizmarkova, jutri morebiti Carova...

Imel je pa vender eno dobro lastnost, kakoršna se pogreša pri današnjih liberalcih, mavtarskih časnikarjih, mnogih diplomatih itd. itd.: Macini ni bil hinavec, lagal ni nikoli, pravi „Unità catt.“

**Lutzovanje.** V državnem zboru je brez obravnave sprejél ta-le predlog prošnjiškega odbora: „Od vlade naj se zahtéva, da naj na tanko opazuje prižnico in kaznuje napčno rabo prižnice.“ — Kakor da bi bile vse liberalne dosedanje vlade v tem poslu léne?!.. Oprezovalci naj bi raji svoje bistre oči obračali na kazališa, na nesramno časništvo in čez vse zapopadke ostudno romanopisaštvo, počenjanje v večernem mraku po večih mestih in še marsiktere reči, ki Evropo spreminjajo v živo Sodomo in vsi olikani (?) Evropi sramoto delajo.

V Jeruzalemu je latinski patrijarh tretjo predpustno nedeljo posvetil svojo novo stoljno cerkev, ki jo je zidal že več lét. Ta dogodba ima velik pomen. Prvo postno nedeljo je svitli patrijarh v nji že posvetil škofa o. Caharija, kapucina, kakor prefekta za misijon v notranji Siriji. Stoloval bo v Miridii v Mezopotamiji. Tudi en frančiškan je bil za škofa, nekaj klerikov za mašnike posvečenih. To je veselo znamenje, da se katoličanstvo na Jutrovem res razširja, kar je tudi sicer znano. Orient se je bil z odpadom od katoličanstva povernil v divjaštvo, nevrednemu mohamedanstvu je „zgubljeni sin“ svinje pasel; zdaj ga katoličanstvo zopet vzdiguje, rešuje, — povrača se pa namesto njega Evropa „k otrobam“ s svojim lažnjivim liberalizmom. Premoženje je ta „nepokorni sin“ že tako zapravljal, da ni družega kakor dolg in dolžne pisma pri vsih vladah in pod vsako streho; — v nečednem življenji je tudi storil že silovit „napredek.“ „Tujemu gospodarju“, judom, je že tako v rokah, da si danes kolikoršno si bodi kraljestvo na zemlji lahko kupijo, ali če tudi sam Jeruzalem, in si svoj tempelj zopet zidajo. Sej na prodaj ima ta „zgubljeni sin“ vse, — naj lepši dóbra državne in druge posestva se mu malo smilijo. Denar mu malo tekne. V časnikih njegovih pa beremo „von erstaunlichen Fortschritten,“ samo to pozablja pristaviti, da „abwärts.“

Iz Ljubljane. Stradajočim na Notranjskem in Dolenjskem. Sviti cesar je Dolencem in Notranjem v njih

pomanjkanji daroval iz lastnega premoženja 4000 gl. — Ljudje so v velikem pomanjkanji in nagle pomoči potrební, ker mnogi nimajo za vsakdanje potrebe nič; zato je katoliška družba precej razposlala na Notranjsko in Dolensko zadnjič omenjene nabirke, ki jih je pri tomboli dobila. — Tudi več stotin po Danici nabranih darov smo te dni razposlali na Dolensko in Notranjsko. Odbor deželne vlade, kakor „Nov.“ pišejo, pa iz nabrane denarja kupuje semena, da si bodo ljudje za prihodnje mogli z obsejanjem njiv pomagati.

V Državnem zboru so bile posebno zanimive obravnave o zboljšanju plače. Greuter jim je pojasnil, da on ni sploh zoper zboljšanje duhovske plače, ker vlada je tudi po konkordatu dolžna za to skrbeti; skoz in skoz pa je zoper táko zboljšanje, katero bi vlada mérila po vrednosti državljanskega obnašanja duhovnov. Duhovšina bo raji stradala, kakor da bi cerkveno svobodo prodala za kosček kruha in pripomogla, da bi škofje po Božji pravici ne smeli več svojih duhovnov pošiljati v njegovem imenu. Ne delajte strančarske propagande s cerkvenimi zakladi in z državnimi denarji; kaj pa če veter proti vam potegne? Kaj da si misli neka stranka s tem zboljševanjem, pogledajte na današnji dnevni red: na belem listu stoji 500.000 gl. za duhovstvo, na plavem pa „napčna raba prižnice.“ Tudi to pride še danes na dnevni red. Dajte Cerkvi nazaj, kar se ji je vzelo, in ne bo treba državi podpirati duhovnov. Po daljšem izpeljevanji je govornik djal proti koncu: Gospodje, ako ste „human,“ dajte svoj dar, pa ne stavite taci pogoji, kakoršne so zoper naj globokejše prepričanje naše vesti. (Obširniše prih.)

V frančiškanskem samostanu je 20. t. m. po dolgi bolehnosti nanagloma umerl posebno čislani, mnogim nepozabljivi preč. o. Emilijan Jan. Stukelj, definitor in provinc. tajnik, rojen 15. sušca 1803. Bog mu daj večni mir za obilno njegovo duhovno delo v prid grešnega človeštva!

### Očitna zahvala.

Slavnemu katoliškemu društvu v Ljubljani za poslanih 20 gl. in neimenovanemu gospodu za 10 gld. preserčno zahvalo izrekam v imenu stradajočih Kočevarjev. Bog plati!

V Kočevji 19. marca 1872.

Josip Novak,  
dekan.

### Duhovske spremembe.

V lavantinski škofiji. Č. g. Jož. Ulčnik pride za kaplana v Poličane, in č. g. Fr. Pirkovič gre v časni pokoj.

### Dobrotni darovi.

Za stradajoče na Dolenskem in Notranjskem. Poljanska fara po č. g. fajm. J. Globočniku 11 gl. — Neimenovani 6 gl. — Neimenovana 1 gl. — Iz Zalega Loga 3 gl. 30 kr. — Preška fara po gosp. fajmoštru 5 gl. — Iz Podlipse po J. O. 8 gld. — Smleški farmani in gospoda duhovna 46 gl. in 40 kr. a. v., in sicer za stradalna Dolenskem polovico, drugo polov. pa za Notranjce — Fara na Trati pri Gornji vasi 12 gl. — Po č. g. fajm. Brezovškem 22 gl. Predvorski farmani in duhovna 22 gl.

Za sv. Očeta. Neimenovan za velikonočne praznike „majhen dar 1 terdnj. za 2 gld. s pristavkom: Dar je majhen, toliko večí je ljubezen do „nezmotljivega svetega Očeta“; prosi sv. blagoslova. — Oseba 20 kr. — Duhovni pastir prosi sv. blagoslova za se in za verne 1 gl. G. M. B. č 3 gld. — M. Ž. 1 gl., da bi se Bog usmilil svojega namestnika in zvestih zatiranih služabnikov. — Dr. in prošt gosp. Anton Jarc 5 gl. — Iz Selc 1 gl. — (Drugi darovi prih.)